

Laukimo metai

Prabėgo vasara. Baigia prabėgti ir ruduo... Praėjo ir Černobylio AE katastrofos 30-osios metinės. Viskas liko po senovei: ir viltys, ir nuoskaudos, ir kasdienybė.

Per spaudos konferenciją LR Seime Sveikatos apsaugos bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų atstovai trimtavo apie paramą černobylietiams, rūpinimąsi jais... Taip, „ant popieriaus“ taip ir atrodo, tačiau realiai belikęs vien priedas prie pensijos ar invalidumo – 58 eurai, na, dar satorinis kelialapis, jeigu kurio nors miesto ar rajono savivaldybė bus supratinga.

Dar pavasarį atrodė, kad galima viską mesti ir baigti tuos bergždžius pasivaikščiojimus po valdžios struktūras, nes iš suįžūlėjusių valdininkų nieko nesulauksi, tik išleisi pinigų ir sugaiši laiką. Be to, ir spaudoje buvo pasirodžiusi žinutė, kad Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (VTEK) svarsto galimybę įteisinti gyventojų pinigines dovanas medikams. O „Rubikono berniukas“ iš Europos Komisijos, komisaras atsakingas už sveikatą ir maisto saugą, Vytenis Andriukaitis VTEK biurokratams antrino, kad būtų gerai priimti pinigines dovanas ir jas įteisinti, tik reikėtų už tai

susimokėti mokesčius valstybei.

Na, pagalvojau, atėjo pasaulio pabaiga. Kaip šitokios moralės žmogus gali būti atsakingas už sveikatą ir maisto saugą Europos Sąjungoje? Kiek žinau, prieš jo paskyrimą į šį postą balsavo ir keli Lietuvos europarlamentarai, bent jau Bronis Ropė – tikrai. Sveikatos apsauga Lietuvoje yra viena iš korumpuočiausių sričių ir norima tą įstatymiškai įteisinti... Kažkoks absurdas. Neperseniausiai numirė vienas mano pažįstamas (berods nuo plaučių uždegimo), kuris laukė priėmimo pas savo šeimos gydytoją daugiau nei savaitę. Siūliau jam išsikviesti greitąją pagalbą, tačiau šis atsisakė, nes buvo per kuklus. „Nieko, čia baisaus nebus... – sako, – tik mirtis.“ Gal ir teisingai sakė, nes baisiau už gyvenimą Lietuvoje tikriausiai nieko ir nėra.

Kiek optimistiškiau nutiekė rinkimai į LR Seimą. Susirinko per 60 procentų naujų Seimo narių, vadinamosios tradicinės partijos patyrė su-triuškinimą, tačiau konservatorių ir socialdemokratų „etatiniai sąrašiniai“, tradiciškai pamainomis engę Lietuvos žmones, vėl sau ramiai sėdės Seime ir savo „patirtimi“ ban-

dys padėti ar pakenkti naujai daugumai.

Čia ir mums atsiveria naujos viltys. Gal naujoji dauguma kitaip pažiūrės į mūsų problemas. Galbūt tikrai sulauksime visaverčių kasmetinių sveikatos patikrinimų, nemokamų vaistų; galbūt po dešimties metų bandymų pralaužti biurokratų abejingumą, mes, kaip ir kitos socialiai remtinės grupės, turėsime lengvatinių pravažiavimų autotransportu; galbūt keliais meteliais priartins mums pensiją, kurios turėjome sulaukti suka-kę 50 metų? Galbūt...

Šią vasarą paskambino Lietuvos judėjimo „Černobylis“ Panevėžio miesto ir rajono komiteto pirmininkė Vida Trakelienė ir pasiguodė, kad Panevėžyje per du mėnesius numirė penki černobylietiai... Miršta černobylietiai ir kitur. Apie černobylietį mirtis vis pasiekia žinios iš Vilniaus, Klaipėdos, Druskininkų, Radviliškio ir kitų Lietuvos miestų bei rajonų. Todėl kasmet, sulaukę Visų Šventųjų ir Vėlinių, nepamirškime ir vaikams priminkime mūsų bendražygius bei uždekime po žvakelę ant jų kapų. O kas laukia mūsų, manau, pamatysime ateinančiais metais.

Kęstutis Kazlauskas

Sąskrydis Jūkainiuose

„Draugystės salos“ čigonų taboras. Jovitos Vaškevičienės nuotraukos

Anoks čia džiaugsmas tie Černobylio atominės elektrinės katastrofos paminėjimai, šiųmetis – 30-mečio ne išimtis. Vis dėlto tai bene vienintelė proga susirinkti, pabūti kartu ir trumpam pamiršti likviduotojų problemas bei rūpesčius. Tad liepos 16 dieną Raseinių rajone buvo surengtas respublikinis černobylietų šeimų sąskrydis tema „Draugystės sala“, į kurį kviešti visi Lietuvos černobylietiai, bet, deja, ne visi dalyvavo: kas negalėjo, kas nenorėjo, o kas jau nebeturi savo rajone komiteto. Dalyvavo Prienų, Parkurojo, Kelmės, Mažeikių, Joniškio ir Raseinių černobylietiai. Taigi sąskrydis įvyko ir susirinko ne taip jau mažai likviduotojų su šeimomis.

Į „Draugystės salą“ buvo galima patekti pro vartus, kuriuos saugojo Varlių karalienė ir Pelkių valdovas, o įleisdavo tik tuos, kurie paragaudavo pelkių vandens ir užkasdavo „kirmėliuke“ ar varlės „kukuliuku“. Už vartų pasitikdavo miško sergėtojai, kurie supažindino su salos gyventojais: indėnų gentimis, piratais, kaubojais ir kitais čiabuviais.

Bevaikštinėjant po salą buvo girdėti čigoniska daina, sklindanti iš miško, ir netrukus pasirodė „arkys“ (papošta mašina), kuris tempė vežimą su čigonų taboru. Šie tuoj pat pakvietė visus susiburti ir iš arčiau susipažinti ne tik su jais, bet ir su kitais sa-

los gyventojais. Svečiams buvo parodyta programėlė.

Po pasirodymo su švente pasveikino ir kelis žodžius tarė Raseinių rajono černobylietų pirmininkė. Seimo nariai Edmundas Jonyla ir Remigijus Ačas palinkėjo černobylietiams geros sveikatos, stiprybės ir geros nuotaikos. Raseinių rajono savivaldybės tarybos narys Romaldas Zubielas sąskrydyje ne tik kalbėjo, sveikino, bet ir skyrė paramą, už kurią esame dėkingi. Viso Lietuvos judėjimo „Černobylis“ vardu sveikino Gediminas Jančiauskas. Po pasisakymų visi pakviesti prie bendro stalo papietauti. Ten pat buvo paskelbtas aukcionas, o su Pelkių valdovo reikmenimis surinktos lėšos buvo panaudotos kilniems tikslams.

Pasistiprinę ir pailsėję sąskrydininkai sujudo sukruto: kas ėjo varžybų, kas atrado „Draugystės salos“ atrakcijas, kur buvo galima nemokamai pašaudyti iš lanko, paieškoti lobio ar apibėgti arkliuku aplink kaubojų barą ir šaltame kibiro vandenyje paieškoti likusių balos gyventojų. Už visa tai buvo numatyta įvairių prizų.

Sutemus, kai buvo užkurtas laužas, iš miško išbėgo raganos. Anos šoko raganų šokį ir šokdino svečius tol, kol nepasirodė velniai ir jų neišvaikė. Tada atėjo laikas disko-teikai, kuri truko iki paryčių.

Nukelta į 2 psl.

Kauno senamiesčio skersgatvis. Eriko Banio nuotr.

Astravo AE – slaptumo zona NR. 1

Baltarusijos AE statybos aikštelėje sustiprintos priemonės, kad nenutekėtų jokia informacija, susijusi su branduoliniu objektu, rašo Tatjana Ivanova portale naviny.by. Po keleto demaskavimų ir skandalų Baltarusijos AE, susijusių su reaktoriaus korpuso kritimu ir žmonių žūtimis, vadovybė ėmėsi precedento neturinčių priemonių personalo atžvilgiu ir norėdama užkirsti kelią informacijos nutekimui apie atsitikimus ir pažeidimus statybos aikštelėje.

Uždraudė naudoti mobiliuosius telefonus

Kaip pranešė keletas šaltinių, neseniai personalui, dirbančiam Baltarusijos AE statybvietėje, uždrausta nešti į darbo vietą mobiliuosius telefonus. Pasak šaltinių, tai statybos vadovų reakcija į incidentą, kai iš kelių metrų aukščio nukrito pirmojo energetinio bloko reaktoriaus korpusas. Tuokart vienas iš darbuotojų šį incidentą nufotografavo savo mobiliuoju telefonu.

Judėjimo laisvė statybos aikštelėje apribota, už bet kokią nusizengimą – bauda

Paviešinus incidentus, įvykusius statant Baltarusijos AE, buvo imtasi griežtų priemonių. Galimas daiktas, tai susiję su darbuotojų darbo saugos priemonių sustiprinimu ir bandy-

mu užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams ateityje.

Prie tokių priemonių būtų galima priskirti dirbančiųjų judėjimo kontrolę. Pasak šaltinių, dabar kiekvienas žmogus gali būti tik savo darbo bare, eiti į bet kurį kitą darbo barą draudžiama. Tokia griežta sistema pradėta taikyti atliekant Baltarusijos AE antrojo energetinio bloko statybos darbus, rašo straipsnio autorė.

Apie tai kabėjo ir energetikos ministro pavaduotojas Michailas Michadiukas spaudos konferencijoje Minske rugsėjo 14 dieną. Pasak jo, „personalas Baltarusijos AE statybos aikštelėje griežtai kontroliuojamas, darbininkai pamainos pradžioje tikrinami, ar nėra išgėrę alkoholio, jiems išduodamos kortelės už nusizengimus, o vėliau už tai imamasi vienokių ar kitokių sankcijų“.

Ministro pavaduotojas tvirtina, kad Baltarusijos AE statyboje griežta tvarka: kiekviena diena prasideda „nuo rikiuotės“ ir užduočių davimo.

Kokiu būdu per rytinę rikiuotę statybos aikštelėje vyksta darbininkų blaivumo patikrinimas, galima tik spėlioti, teigia straipsnio autorė. O kalbant apie drakoniskas priemones, tai baudos ir sankcijos, kaip pastebi Baltarusijos antibranduolinės kampanijos ekspertai, AE statybvietėje buvo taikomos ir anksčiau, ta-

čiau tai nesumažino nelaimingų atsitikimų ir incidentų.

Mažina vietinį personalą ir atlyginimus

Astravo gyventojas Ivanas Krukas, Vidaus reikalų ministerijos veteranas, visuomeninės kampanijos „Astravo atominė – tai nusikaltimas!“ aktyvistas, remdamasis vietiniais šaltiniais kalba apie tai, kad atotrūkis tarp atlyginimų, kuriuos gauna rusų ir baltarusių darbininkai, smarkiai padidėjo. Pasak jo, dabar „darbininkai iš Rusijos gauna 12 mln. rublių ir daugiau, o baltarusiai – 2,5–4 mln. rublių“. Be to, vietiniai darbininkai vis dažniau atleidžiami iš darbo mažinant etatus ar dėl kitų priežasčių.

I. Kruko nuomone, šiandieną galima kalbėti apie kryptingą kadrų valymo politiką Baltarusijos AE, kurios tikslas – nuslėpti informaciją apie pažeidimus ir piktnaudžiavimo atvejus. „Darbininkus iš Astravo nori atleisti, kadangi bijo informacijos nutekėjimo. Vyksta vietinių darbininkų atleidimo procesas. Daugelis ir patys išsilakstė, kada sumažėjo atlyginimai,“ – sako jis.

Informacija slepiama, tuo rūpinasi specialiosios tarnybos

Anot visuomeninės kampanijos „Astravo atominė – tai nusikaltimas!“ lyderio, Varnionių kaimo, esančio už 4 km

nuo AE statybos aikštelės, gyventojo Nikolajaus Ulasevičiaus, specialiosios tarnybos sustiprino personalo sekimą, siekdamas užkirsti kelią nepageidaujamos informacijos sklaidai.

Kaip tvirtina N. Ulasevičius, vietinius aktyvistus, protestuojančius prieš AE statybą, nuo 2009 metų akyrai stebi vietos KGB. Pavyzdžiui, N. Ulasevičiaus, kaip „nepageidaujamo asmens“, fotografiją, pasak jo paties, dar gerokai prieš incidentą su reaktoriaus korpusu pakabino statybvietės kontrolės postuose.

Pastaruoju metu kontrolė smarkiai sugriežtėjo, sako N. Ulasevičius. Kai neseniai į Baltarusijos AE statybos aikštelę buvo atvykusi Europos Komisijos delegacija, „žmonėms paliepė neiti į darbą“.

Situacija statybos aikštelėje labai negera

Vadovybės ir specialiųjų tarnybų, kovojančių prieš informacijos nutekėjimą iš Baltarusijos AE statybos aikštelės, reakciją galima suprasti, jei turėsime galvoje didžiulį pažeidimų ir piktnaudžiavimų skaičių, o taip pat incidentus ir žmonių žūties atliekant šio objekto statybos darbus, pažymi kampanijos „Astravo atominė – tai nusikaltimas!“ aktyvistai.

„Situacija statybos aikštelėje, apskritai imant, labai ne-

gera. Visiems ta AE įgriso, įskaitant ir tuos, kurie ten dirba“, – paaiškino N. Ulasevičius. Šią informaciją portalui naviny.by patvirtino ir kiti šaltiniai iš statybvietės. Štai darbininkai patvirtina, kad jie dirba be poilsio dienų nuo 15 iki 30 dienų po 12 valandų, o kad būtų priimti į darbą, duoda maždaug 300 dolerių kyšius.

Be to, kai kurie šaltiniai tvirtina, kad statyboje žuvusiųjų skaičius slepiamas.

Oficialus atsirašinėjimas

Privati naujienų agentūra „BelPAN“ kreipėsi į respublikinę unitarinę įmonę (RUI) „Baltarusijos atominė elektrinė“, pateikdama oficialų paklausimą dėl naviny.by gautos informacijos apie padėtį AE statybos aikštelėje.

Paklausimas išsiųstas rugsėjo 27 dieną. „Spalio 11 dieną mes vėl kreipėmės į RUI „Baltarusijos atominė elektrinė“, prašydami patikslinti, koks šio paklausimo likimas. Spalio 12 dieną mums atsakė, kad „informacinis paklausimas gautas, dabartiniu metu rengiamas atsakymas“. O spalio 13 dieną mes galų gale gavome oficialų atsakymą į savo paklausimą“, – rašo T. Ivanova. Ir priduria: „Štai tas atsakymas, kuriam parengti prireikė daugiau kaip pusės mėnesio.“

Nukelta į 3 psl.

Sąskrydis Jūkainiuose

Atkelta iš 1 psl.

Rytą daktarė A. Ulvidienė neleido miegoti: kėlė visus iš miego, tikrino sveikatą, kam matavo spaudimą, kam skyrė vaistų, o kai kam išrašė siuntimą pas nuodėmklausį kleboną kuris išklauses išpažinties

pasiusdavo pas velnią ar pas angelą. Tik tada visi gavo skanūs pusryčius – agurkinės sriubos ir troškintų kopūstų su dešrelėmis. Už tai norime padėkoti virėjui R. Biguzui. Papusryčiavus ir vėl susibūrus buvo teikiami visokie ap-

dovanojimai: kam teko suvenyrai, kam padėkos, o kam medaliai.

Už šią gražią šventę nuoširdus ačiū: A. Ulvidienei – už aktyvų dalyvavimą rengiant šventę, UAB „Danspin“ direktoriui Rosvaldui Kunickui – už paramą, UAB „Vasiukai“ direktoriui Giedriui Rudžianskui – už rūkytus gaminus, Antanui Kilčauskui – už pa-

skolintą palapinę, A. Ulvidui – už sporto varžybas, A. Narbutui – už kompiuteriu atliktus darbus, K. Vaškevičiui – už pagamintus medalius, muzikantui Tomui Lendravičiui – už gražią muziką, Viduklės urėdijai – už malkas, taip pat fotografui J. Narbutui ir visiems černobyliciams, kurie noriai dalyvavo sąskrydyje su šeimomis.

Daug padėkos žodžių norime išsakyti ir černobyliciams bei jų šeimų nariams, kurie yra sukūrę agitmeninę brigadą „Radiacija“ ir kuri jau gyvuoja 10 metų, linksmindama dainomis ir šokiais. Tikimės, kad linksmins dar ilgai ilgai.

**Jovita Vaškevičienė,
LJČ Raseinių komitetas**

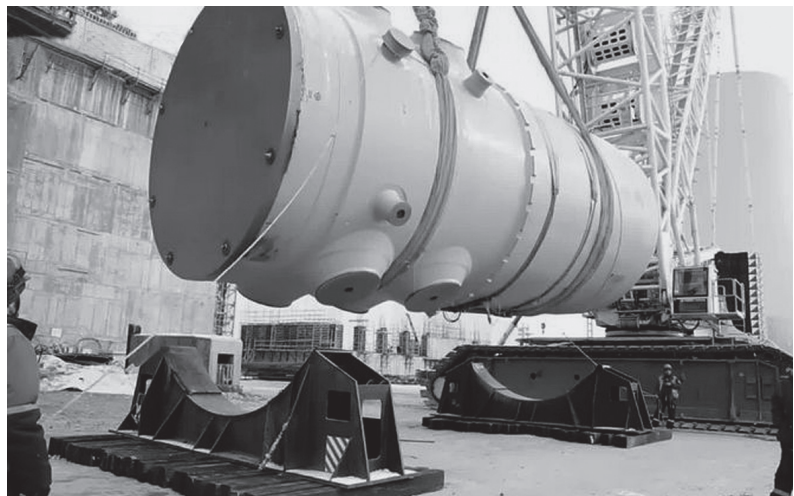

„Čigonų“ pasirodymas

Černobylicų respublikinio sąskrydžio Jūkainiuose dalyviai

Statoma Astravo AE – galvos skausmas

Reaktoriaus korpuso takelažo darbai. „Belarus archio“ nuotrauka

Pranešta, jog liepos 10-ąją, Astravo AE atliekant reaktoriaus įrengimo bandymus, iš 2-4 metrų aukščio krito 330 tonų svorio agregatas, įvykio vieta aptverta, stebima ir ypatingai saugoma. Netoli Lietuvos statomoje atominėje elektrinėje pasikartojantys incidentai (jau trečias šiais metais) rodo, kad Lietuvos nuogastavimai dėl jėgainės saugumo yra pagrįsti. Baltarusija vengia atsakyti į klausimus dėl saugumo, neskuba įsileisti stebėtojų ir tai kelia nerimą. Todėl Lietuva kartu su tarptautine bendruomenė stengsis daryti įtaką, kad saugumo reikalavimai būtų užtikrinti. Energetikos ministras Rokas Masiulis sakė, jog pasitvirtinus informacijai, kad Astravo AE nukrito montuojamo reaktoriaus korpusas, jis turėtų būti grąžintas gamintojui ir suremontuotas. Lietuvos vyriausybei kelia nerimą Minsko pareiškimai apie planus atominę elektrinę pastatyti kuo greičiau ir pigiau, taip pat žiniasklaidos informacija apie statybinių medžiagų grobstymą. Lietuvos teigimu, Baltarusija neužtikrina pro-

jekto, statomo vos 20 km nuo šalies sienos, saugumo.

„Vienintelis būdas išspręsti Astravo AE saugumo problemas – ją uždaryti“

Minskas atmeta Lietuvos priekaištus, sakydamas, kad AE užtikrins aukščiausius saugumo standartus. Pirmąjį 1,2 gigavatų galios reaktorių Astravo AE planuojama baigti 2018-ųjų pabaigoje, o tokios pat galios antrąjį reaktorių – 2020 metų viduryje.

Baltarusijos opozicinės Jungtinės piliečių partijos politikas Nilolajus Ulasevičius. Navyny.by nuotrauka

Apie incidentą Astravo AE pranešęs Baltarusijos opozicinės Jungtinės piliečių partijos atstovas ir aršus Astravo jėgainės kritikas Nikolajus Ulasevičius sako: „Na, kam mums antras Černobylis? Jo maža nepasirodytų ir Baltijos šalims“. Baltarusijos energetikos ministerija šį kartą patvirtino Astravo AE buvus „neeilinę situaciją“. „Pagal generalinio rangovo „Atomstrojeksport“ pateiktą informaciją, neeilinė situacija susidarė reaktoriaus korpuso saugojimo aikštelėje atliekant takelažinius darbus, perkeliant jį horizontalioje padėtyje“, – rašoma Baltarusijos energetikos ministerijos pranešime. Ministerija nurodo, kad projekto užsakovė – valstybinė įmonė Baltarusijos AE „nedelsiant pareikalavo iš generalinio rangovo visų reikalingų dokumentų ir duomenų“ ir „visapusiškai ištyrus „Atomstrojeksport“ Baltarusijos specialistams pateiktą informaciją, bus priimami atitinkami sprendimai.“

„Vienintelis būdas išspręsti Astravo AE saugumo problemas – ją uždaryti“, – tvirtina Baltarusijos jėgainės kritikas N. Ulasevičius. Šis politikas pirmasis socialiniuose tinkluose paskelbė informaciją apie dar vieną incidentą šalia Lietuvos sienos statomoje Astravo atominėje elektrinėje. Jo paskelbta žinia netruko pasklisti vietos ir užsienio žiniasklaidoje. N. Ulasevičius sako, jog prieš paskelbdamas informaciją įvertino, ar tai – ne provokacija. Tačiau abejonių neliko tuomet, kai pradėjus domėtis šias žinias patvirtino dešimt skirtingų šaltinių. „Paslėpti informaciją šian-

dien labai sudėtinga, nes Astravo rajone per pastarąsias dvi savaites ši žinia paplito visur“, – teigė N. Ulasevičius. „Šaltinis yra žmonės, kurie dirba AE statybų aikštelėje. Šią informaciją aš gavau kažkur prieš dvi savaites, bet didelės reikšmės jai neteikiau, maniau, gal provokacija, dar kažkas, nepatikėjau. Aš dar kartą kreipiausi į pirmąjį šaltinį, jis patvirtino, kad tikrai taip buvo, įvardijo datą (sekmadienį, liepos 10 d.). Sako, kad tai buvo kažkoks bandymas (reaktoriaus korpuso perkėlimo) ir kad pirmadienį ruošėsi visa tai parodyti dalyvaujant televizijai, bet pasitakė toks nutikimas, o gal įsikišo Dievas, ir štai tokia situacija. Yra ne mažiau kaip dešimt liudininkų, aišku, šaltiniai anoniminiai, žmonės labai bijo, Baltarusijoje visi bijo, bet atsitikimas buvo ir aš tikiuosi, gausime oficialų patvirtinimą iš Generalinės prokuratūros, jie turės atsakyti į mano paklausimą. Lietuva jau du kartus buvo susirūpinusi dėl ankstesnių incidentų, o čia toks didelis atsitikimas.“

Šis objektas yra visiškai uždaras, jis saugomas tiek ant žemės, tiek iš ore, jeigu kas nors norėtų fotografuoti. Mano šaltiniai – labai skirtingi žmonės, ne tik statybininkai, bet ir atvažiavę iš kitų regionų, kurie pakankamai drąsiai pasisakė, gavę patvirtinimą, kad jų pavardžių niekas neatskleis. Taip pat ir mūsų žurnalistai kreipėsi į Energetikos ministeriją, kitas instancijas, jos ilgai nekommentavo situacijos, sakė, išsiaiškins, pateiks informaciją. Pripažino buvus incidentą, tiksliai įsprausti į kampą.“

N. Ulasevičius sako, kad Astravo gyventojai dėl incidentų statomoje AE pakankamai abejingi, kaip ir dėl visko, kas vyksta mūsų šalyje. Baltarusis pripratęs, kad už jį viskas daroma. Tas abejingumas ir politikoje, ir visuomeniniame gyvenime. Situacija tokia, kad jei patys baltarusiai nesugebės pasipriešinti, tai niekas nepasikeis.

N. Ulasevičiaus atstovaujama partija draugauja su Lietuvos opozicine Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partija, kurios rinkimų kampanija taip pat yra paremta kova su Astravo atominėje elektrinėje. Tačiau tas bendradarbiavimas ne visada buvo toks.

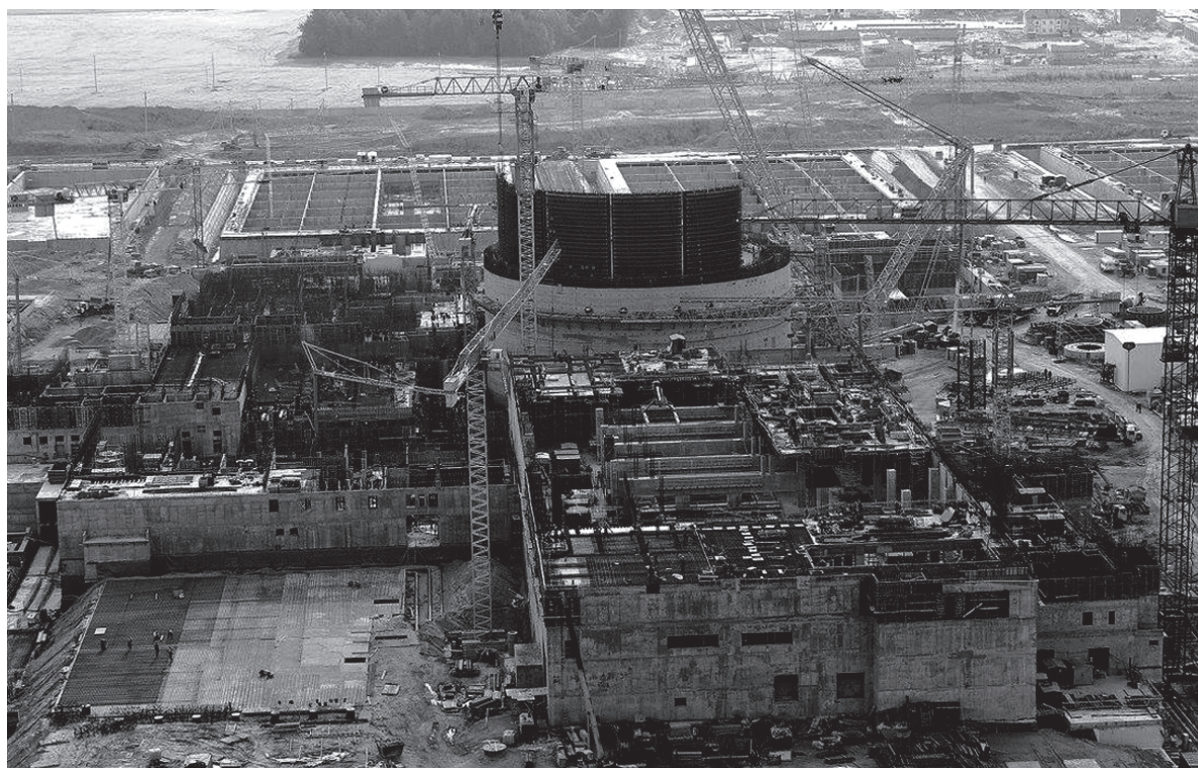
„Kalbant apie mane, anksčiau bendradarbiau su kai kuriais Lietuvos Seimo nariais, bet tai buvo ne konservatoriai. Konservatoriai tuomet buvo valdžioje, o mes tada kovojome prieš visus tris atominių elektrinių projektus: Baltarusijos, Kaliningrado ir Visagino. Na, konservatoriai dabar opozicijoje, bet kažkas Užsienio reikalų ministerijoje arba iš kitų aukštų institucijų ant manęs griežia dantį. Manęs gi 2012 metais neįleido į Seimą, kur turėjo vykti konferencija su Tatjana Novikova „Baltarusija-Lietuva: atominė kaimynystė“. O neįleido tada tikriausiai būtent konservatorių iniciatyva. Skundžiau tuos sprendimus Vilniaus teismui, tada mes su Tatjana laimėjome, bet kažkas iš jūsų aukštų pareigūnų, matyt, turi nuoskaudą, nes neduoda ilgalaikių vizų. Ir niekas nieko neaiškina. Ne, ir viso gero“, – sako N. Ulasevičius.

Parengė Jonas Baltakis

Atkelta iš 2 psl.

Portalas paviešino RUI „Baltarusijos atominė elektrinė“ atsakymo „BelPAN“ vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojui Aleksandrui Zaicevui kopiją. Laiške sakoma: „Į jūsų paklausimą dėl informacijos pateikimo pranešame, kad laiške išdėstytų duomenų valstybinė įmonė „Baltarusijos AE“ neturi“. Laišką pasirašė informacijos ir ryšių su visuomene skyriaus viršininkas E. I. Sviridas.

Parengė
Leonas Grybauskas

Astravo AE statybvietė. 2015, rugpjūtis. Baltarusijos energetikos ministerijos nuotrauka

Gyvenimas
negailėstingas –
nežiūri amžiaus
nei jausmų.
Į amžinybę kviečiasi
brangiausius mums
ir artimiausius iš visų.

Nuoširdžiausią
užuojautą reiškia
ALVYDO
MATULIAUSKO
šeimai Lietuvos
judėjimo „Černobylis“
Druskininkų miesto
komiteto nariai.

„Ir geras žodis būtų dovana“

Edmundas Piekus „Mūsų žodžio“ redakcijoje. Autorės nuotrauka

Taip sako asociacijos „Lietuvos judėjimas „Černobylis“ Skuodo komiteto vadovas Edmundas Piekus. Anot jo, komiteto sąrašuose turėtų būti 66 Skuodo rajono gyventojai, nukentėję per Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinių likvidavimo darbus. Trečdalis jų šeimos iširo, dalis likviduotojų palinko į alkoholizmą, turėjo nemenkų psichologinių problemų. Dviejų dešimčių iš to sąrašo šiandien jau nebėra.

Sakė, kad veš į „celiną“

Edmundui Piekui, tada dirbusiam Mosėdžio kolūkyje vairuotoju, paskambino iš karinio komisariato ir pakvietė atvykti. Kaip dabar svarsto, būtų tada nenuvykęs, važiuoti į Černobylį nebūtų reikėję. Iš pradžių sakė, kad veš į vadinamąją „celiną“, arba plėšinius, padėti suvalyti derlių, bet, išvykus į Mažeikius, o iš ten – į Rygą, tarp tokių pat karine uniforma aprengtų jaunuolių pasklido kalbos apie tikrąjį kelionės tikslą.

Buvo lapkričio mėnuo. Atsidūrę 30 kilometrų nuo Pripetės ir apsistoję vaikų darželio patalpose, jaunuoliai iš Vakarų Lietuvos suprato, kad čia yra atvežti pakeisti atbuvusių savo laiką rokiškėnų. Teko vežioti atliekas. Kiekvieną dieną buvo iš naujo sudarinėjami sąrašai, kas kur dirbs. O darbo vietą paskirdavo at-

sižvelgdami į radiacinio fono stebėjimo, kurį atlikdavo po užterštą teritoriją važinėjantis BTR'as, duomenis. Aišku, kaip sako E. Piekus, jis būdavo ir 100 mikrorentgenų, nors leistina norma tik 1, tačiau niekas į tai rimtai nežiūrėjo. Visiems buvo išdalinti respiratoriai. Pagal nustatytą normą vienas žmogus tokiose sąlygose galėdavo būti tol, kol „surinkdavo“ 25 mikrorentgenus. Po to – kelionė į namus. Taip pamaina keitė pamainą. O jie, jauni ir skubantys namo, netgi patys veržėsi ten, kur pavojingiau, kad sutrumpintų savo buvimo laiką. Darbas buvęs nesudėtingas: atvykti, pakrauna grunto ar kokių daiktų, kuriuos šalino iš butų, tada išveži, viską užkasa, atveži smėlio, užlygina. Paskui miestą išvalo jodo tirpalu, vėl tikrina kitą plotą, ir vėl visi tie patys darbai. Kaip sako E. Piekus, būtų grįžęs kiek anksčiau, bet sugedo mašina. Pasakė: „Kol nepataisysi, teks būti.“ Teko dirbti ir naktimis. Namo grįžo prieš pat šv. Kalėdas.

Kas skaudžiausia

Kaip tvirtina skuodiškių černobyliečių komiteto vadovas, tikslios statistikos nėra, tačiau bemaž trečdalis grįžusiųjų šeimos iširo, nes tie vyrai tapo lyg ir nebetinkami gyventi santuokoje. Daugelis jų paniro į alkoholį, ne vienas,

išgyvenęs pragarą Černobilyje ir iš jo sugrįžęs, pasirinko mirtį savo valia. Pirmaisiais metais visi reguliariai vykdavę į Černobylio medicinos centrą Vilniuje pasitikrinti savo sveikatą. Buvo ir reabilitacija, ir sanatorijos, ir lengvatų, kuriomis realiai buvo galima pasinaudoti. Skaudžia, kad daugeliui šiandien jau nebereikia nieko, nes jų nebėra. Dabar skuodiškių černobyliečių sąrašas likę gal 40 asmenų, o gal ir dar mažiau – nežinia, nes komiteto veikla vos rusena. Antai iš buvusių rajono melioratorių nelikę nė vieno: nei Untulio, nei Razmos, nei Bubliausko. Kai pastarasis mirė savo namuose, policijos įrašu buvo patvirtinta, kad mirė nuo alkoholio. Tačiau žmogus turėjo antrą invalidumo grupę, paskutinius 10 metų sunkiai sirgo. Našlaičiais liko maži vaikai. Teko įrodinėti jo, kaip nukentėjusiojo, statusą. Nueita net iki buvusios Seimo pirmininkės Irenos Degutienės. Teisybė buvo atstatyta – šeimai išmokėta kompensacija. Sukrėtė ir Vlado Dabrio gyvenimiškos kelionės drama, kurios priežasčių reikėtų ieškoti černobyliečių patirtyse. Daugeliui išėjusiųjų būtų padėjusi profesionali psichologų pagalba.

Skęstančiųjų gelbėjimas – pačių skęstančiųjų reikalas

Nuo 1998-ųjų skuodiškių černobyliečių interesams atstovaujantis E. Piekus sako, jog būna, kad dar ir dabar kas nors susirgęs kreipiasi, skambina. Tada tenka vykti į Vilnių, į Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrą, ir išrūpinti žmogui čer-

nobyliečio pažymėjimą, kad galėtų gauti lengvatą dėl neįgalumo. Nors ir kaip tai skambėtų ciniškai, Lietuvoje reikia tapti neįgaliu ar tiesiog numirti, kad įsitikintum arba įtikintum aplinkinius, jog esi Černobylio atominės elektrinės avarijos pasekmių likviduotojas. Socialinė garantija, arba priedas prie pensijos – 64 eurai, vienkartinė išmoka šeimai po mirties – apie 14 tūkstančių (skaičiuojant litais). Tai visa kompensacija asmenims, patyrusiems šiuolaikinės civilizacijos pragarą. Kaip sako E. Piekus, konkreti pagalba gyviesiems tik ta, kad jie yra socialiai drausti: gali būti ir nedarbingi, ir nedarbingi, tačiau medicinos paslaugomis turi teisę pasinaudoti.

Bent palaikymo žodžiu...

Rajonuose veikiantys černobyliečių komitetai iš pradžių buvę nevieningi. Nevienodai pripažintas ir pats nukentėjusio statusas: vienas rajonas traktavo vienaip, kitas – kitaip. Dėl to buvo daug problemų. Pavyzdžiui, nuvyksta į

sostinę skuodiškis – jo pažymėjimo nepripažįsta. „Černobylis“ judėjimo dalyviams kilo mintis tą statusą suvienodinti. Prieš penkerius metus, kai Seime tą klausimą nuolat svarstydavo ir vis atidėdavo, kartą du šimtai černobyliečių stebėjo tą svarstymą salėje ir laukė, kol bus priimtas jiems gyvybiškai svarbus įstatymas. Nuo šiol jie turi įstatymu įtvirtintą statusą. Kitaip tariant, žmonės turi tik pažymėjimus. Galiausiai iš 7 000 buvusių avarijos padarinių likviduotojų Lietuvoje belikę 5 000. Kaip sako E. Piekus, į šį skaičių nebuvo įtrauktos medicinos seserys, kurios taip pat buvo siųstos į nelaimės zoną ir su avarija susidūrė netiesiogiai.

Mūsų rajono černobyliečių organizacinis komitetas prisimena ir geresnius laikus, kai atėję į vietos savivaldybę su konkrečiais prašymais būdavo įvertinti ir suprasti. Daug padėjęs šviesaus atminimo Skuodo savivaldybininkas Aloyzas Paulikas, transportu pagalbėjusi statybos organizacija „Kuršasta“, ne kartą talkinęs pagalbą tremtiniais savivaldybėje kuravęs Juozas Jonikas. Skuodo černobyliečiai turėję aktyvų užtarėją, Klaipėdos komiteto vadovą Gediminą Tareilą, kurio irgi šiandien jau nebėra. Kartu organizuodavome vakarones, išvykas į marias, važiuodavome į ekskursijas, į minėjimus Seime. Šiomet 30-ųjų metinių proga niekas nebepakvietęs...

Nuolat mažėjančios, tirpsiančios socialinės gretos atstovai tvirtina, jog šiandien jie padėti gali tik patys sau. Va susirinks, orams atšilus, kaimo sodyboje, ir viskas. Daugiau jie niekam kaip ir nesvarbūs. O juk pasigenda valstybiško požiūrio, kartais net gero žodžio...

Laima Sendrauskienė

Dienas Černobilyje atspindinčios nuotraukos iš E. Piekaus asmeninio archyvo.

Iš SSSR branduolinio ginklavimo istorijos

1959 metų gegužę kariškių grupė, vadovaujama technikos mokslų kandidato inžinieriaus majoro A. N. Irošnikovo, nusiuntė laišką Sovietų Sąjungos komunistų partijos Centro Komiteto pirmajam sekretoriui Nikitai Chruščiovui. Ant registracinio štampo yra pastaba grąžinti dokumentą, kurį peržiūrėjo Chruščiovas, į Centro Komiteto Bendrąjį skyrių. Prie voko su dokumentais prisegtas raštelis, brūkšteltas Chruščiovo, kuriame rašoma, kad dokumentus perduoti ekspertizei Generalinio štabo viršininkui V. Sokolovskiui. (Projektas buvo atmestas.)

30 metų dokumentų saugojimo laikas jau senokai pasibaigęs, slaptumo grifas panaikintas, tad leidinys „Diletant“ siūlo susipažinti su šiuo sovietinių kariškių grupės parengtu fantastiniu projektu.

Generolo Irošnikovo vadovaujama grupė siūlė „aplink jūrines Jungtinių Valstijų sienas ir greta kitų svarbių Žemės rutulio strateginių punktų pastatyti dirbtines salas – vidutinio nuotolio branduolinių raketų paleidimo aikštelės“. Irošnikovo projektas numatė vandenyne pastatyti per parą 20–25 betonines salas. Anot autorių, kiekviename vandenyne yra niekieno neužimtos seklumos, vadinašios bankos (didelės jūros dugno seklumos), t. y. povandeninės salos. Gylis tokiose vietose siekia 25–100 metrų. Tokių bankų yra ir aplink Amerikos kontinentą. „Kad apsuptume JAV savo raketiniais įrenginiais, prisidengdami verslinės žuvininkystės bazių įrengimu turime pastatyti nedideles dirbtines salas – iš pradžių apie 100 skersmens, po to surešti jose po keletą surinkamų namelių, juos apgyvendinti simboliniais gyventojais – SSSR piliečiais – ir iškėlus vėliavas paskelbti saleles Sovietų Sąjungos teritorijomis.“

Irošnikovo manymu, operacijos sunkumas susijęs tik su

tuo, kad salas būtina pastatyti labai greitai – taip, kad „priešininkas“ nespėtų atsikvošėti ir sutrukdyti. Pastačius salas, JAV būtų pastatytos prieš įvykusį faktą. Autorių manymu, pirmaeilis salos statybos darbus galima vykdyti laivams priplaukus statybviety. Vienos tokios salos statyba turėjusi kainuoti 1 mln. rublių. O kadangi skirtinguose Rytų ir Vakarų pusrutulio taškuose turėtų vienu metu „išdygti“ 20–25 dirbtinės salos, pirmaeilį darbų sąmata siektų 20–25 mln. rublių.

Anot autorių, netikėtai atsiradus saloms, jose iškėlus SSSR vėliavą ir paskelbus salas sovietine teritorija su joms priklausančiomis dvylikos mylių spindulio zonomis, Užsienio reikalų ministerija turėtų pradėti diplomatinės derybas su netikėtai užkluptu priešininku dėl mūsų teisės steigti atviroje jūroje „verslinės žuvininkystės bazes“. Tuo metu visu pajėgumu turi būti atliekami antros eilės darbai, t. y. per 5–7 dienas reikėtų sutvirtinti betoninius salų pamatus, išpumpuoti vandenį iš vidinės dalies, surešti tarpaukštines perdangas ir pertvaras, pradėti vidaus apdailos darbus. „Viršutinę salų dalį reikia sutvirtinti galingomis daugiasluoksnėmis šarvuotomis perdangomis, galinčios išlaikyti stiprius bombų smūgius.“

Pagal projektą, maždaug po savaitės turi būti pradėti trečios eilės darbai – vidutinio nuotolio branduolinių raketų paleidimo įrangos montavimas ir šiuolaikinių gynybos priemonių įdiegimas. Visi šie darbai turėtų būti atliekami slapta povandeninėje salos dalyje.

Kiekviename strateginiame Žemės rutulio taške pastačius po salą, iš pradžių sąlygiškai nedidelę, ir diplomatinio keliu įtvirtinus SSSR teisę į 12 mylių siekiančius teritorinius vandenis, galima ant tos pačios bankos 24 mylių skersmens plote neskubant ir atvirai statyti kitus statinius. Tokiu būdu būtų

sukurtos laivų ir povandeninių laivų bazės, nusileidimo ir pakilimo juostos tolimųjų skrydžių aviacijai. Autoriai manė, kad taip „Sovietų Sąjunga, panašiai kaip JAV ir Anglija, įvairiose Žemės rutulio taškuose sukurs savo oro ir jūrines karines bazes pagal Maltos, Perl Harboro, Gibraltaro, Singapūro ir kt. pavyzdžius.“

Vidutinio nuotolio branduolinė raketa R-12

Tuo atveju, jei derybų metu mūsų „verslinės žuvininkystės“ salų statybos duotų vaisių ir amerikiečių vyriausybė sutiktų likviduoti savo aerodromus ir raketinius įrenginius SSSR pasienyje esančiose valstybėse, tuomet plėtimo ir įtvirtinimo darbai galėtų būti laikinai nutraukti, o pastatytų salų verslinę eksploataciją visiškai padengtų įdėtas lėšas.

Pagrįsdami siūlomą idėją istoriniu, teisiniu, moraliniu ir kitais aspektais, autoriai pridėjo dar vieną dokumentą, kuriame rašoma: „Europos, Azijos ir Amerikos valstybės XVIII ir XIX amžiais grobė naujai vandenyuose atsiradusias salas. Tas procesas tęsėsi ir XX amžiuje. Dėl to imperialistinės šalys užgrobė net tas salas, kurios buvo atrastos rusų jūrų keliautojų F. Belinschauzeno, I. Kruzenšterno, M. Lazarevo, J. Lisianskio, kaip antai: Suvorovo ir Kutuzovo salas Maršalo salų archipelage, Lisianskio salą Havajų salų archipelage, Suvorovo atolą Kuko salyne ir kt.

Besiruošdamos atominiam karui su SSSR, JAV ir Anglija, nesitenkindamos savo bazėmis, stato aerodromus ir raketų paleidimo aikšteles šalyse, supančiose Sovietų Sąjungą. Vakarų kariniai veikėjai mano, kad Sovietų Sąjunga turi mažai tarpkontinentinių raketų, o ir tų pačių tikslumas menkas. Tad būsimame kare JAV nukentės mažiau nei SSSR. Tokios geros nuotaikos leidžia JAV vyriausybei vykdyti politiką ties karo riba. Norint nutraukti šį „gerą nusiteikimą“, būtina priartinti sovietų vidutinio nuotolio ra-

Šaltojo karo laikų plakatas skelbia: „Plepėti – tai priešui padėti!“

ketas ir aerodromus prie JAV sienų.“

Netgi buvo sumodeliuota galima priešininko reakcija. Nėra abejonės, manė jie, kad dirbtinių salų sukūrimas sukels priešininkui stiprią reakciją. JAV imsis diplomatinį žingsnį paskelbti mūsų veiksmus tarptautinės teisės požiūriu neteisėtais. Anot projekto autorių, siekiant sutvirtinti mūsų pozicijas būsimose diplomatinėse derybose, būtina imtis dezinformacijos. Tad iš pradžių, vos pastačius salas, reikia aiškinti, kad mūsų veiksmai – išimtinai taikūs. Esą objektai Atlanto ir Ramiajame vandenyuose – tai viso labo verslinės žuvininkystės ir žuvies perdirbimo bazės, taip pat tai ir stacionarinės mokslinės stotys, skirtos stebėti palydovų skrydžius ir atlikti stebėseną pagal Tarptautinių geofizikos metų programą ir t. t.

Kad dezinformacija būtų įtikinamesnė, reikia išleisti du skirtingus statybų ir montažo brėžinių variantus: vienas – įrangai, skirtai pramoniniams ir mokslo tikslams, kitas – vidutinio nuotolio branduolinėms raketoms leisti su patikimais gynybiniais įtvirtinimais. Dezinformacijos tikslais „salose“ turi būti pastatyti surinkamo tipo gyvenamieji nameliai, patikslinta pirmųjų gyventojų sudėtis, praveisti gyvenvietės tarybos rinkimai. O kad dar labiau būtų užmaskuota salų paskirtis, jų sukūrimo dieną galima paskelbti SSSR Ministrų Tarybos nutarimą, skirtą verslinės žuvininkystės bazių organizavimui naujose salose. Anot autorių, tuo pat metu reikia paskelbti SSSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaką apie pastatytų salų (su joms priklausančiomis 12 mylių zonomis) įtraukimą į Sovietų Sąjungos teritoriją.

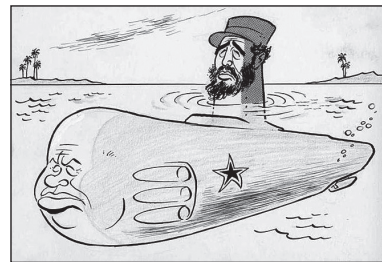
Irošnikovo projekte kalbama ir apie antrojo „pasaulio

padalijimo“ galimybę. Esą XIX a. pradžioje baigėsi „neužimtų“ žemių pasidalijimas, taigi pasaulis pirmą kartą tapo pasidalintas. Vėlesniuose karuose esą vyko kova už pasaulio perdalijimą.

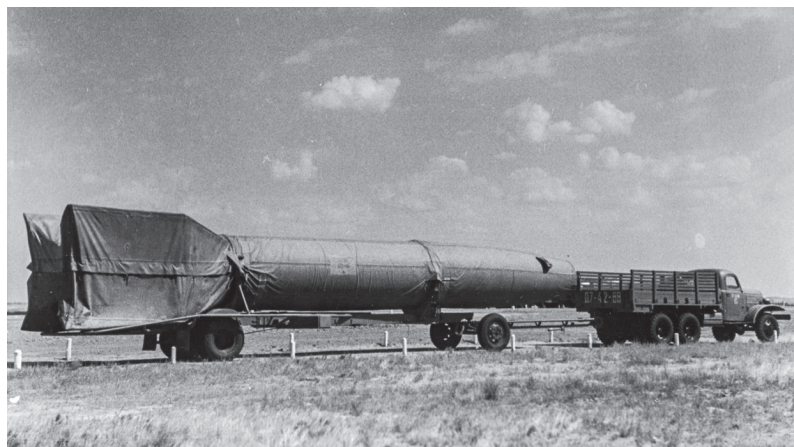
Anot autorių, sovietinė diplomacija turi būti pasirengusi tam, kad Sovietų Sąjungai pastačius salas laisvose bankose ir seklumose Vakarų valstybės ims skelbti savo nuosavybę didžiuose jūrų ir vandenyne neįsisavinto dugno teritorijas. Ne išimtis, kad gali prasidėti „antrasis pasaulio padalijimas“, tik šįkart povandeninių teritorijų. Atsižvelgiant į tai, gali iškilti dar vienas klausimas: kaip užkirsti kelią atsakomiesiems priešininko veiksams prie SSSR jūrinių sienų? Jų manymu, diplomatinio derybų metu Sovietų Sąjunga turi visiškai aiškiai teisiškai apibrėžti savo jūrines sienas. Esmė tokia: Azovo, Baltoji, Karos, Laptevų, Rytų Sibiro ir Čiukčių jūros, o taip pat Rygos bei Petro Didžiojo (Japonų jūroje) įlankos – SSSR vidaus vandenys, o Juodoji, Baltijos, Japonų ir Ochotsko – uždaros jūros.

Žinia, Generalinis štabas 1959 m. liepos 1 d. atsakė Irošnikovui, kad projektas remiasi akivaizdžiai nepakanamomis politinėmis, ekonominėmis, techninėmis ir karinėmis žiniomis.

PS. Pastebėtina, kad ši bendra autorių grupė, matyt, buvo susijusi giminytės ryšiais, nes turėjo tą pačią Irošnikovo pavardę. Apie projekto vadovą duomenų rasti nepavyko. Retas atvejis interneto platybėse.

Olando Fritzo Behrendto karikatūra

Vidutinio nuotolio branduolinė raketa R-2

Anūkų sveikata – senelių rankose

Juozas Prušinskas
apgamas@gmail.com

Pagrindinė senelių „akademijos“ kryptis turėtų būti tokia: mokyti savo anūkus gyvenimo ir sveikatos abėcėlės. Nes tik jie, seneliai, gali palyginti kelių kartų – savo tėvų, senelių – turėtas ligas ir vaikų bei anūkų gyvenimus nuo gimimo iki pirmųjų ligų, žinodami ne tik vidinių ir išorinių susirgimų istorijas, bet ir odoje vykusius pakitimus. Juk tai penkių kartų sveikatos enciklopedija!

Kiek prirašyta apie apgamus! Nuo profesionaliai pateiktų ir gyvenimo patikrintų straipsnių iki paistalų tiesiogine prasme. Apgamas – ne atsitiktinė kūno paviršiuje, akyje ar organizmo viduje atsiradusi pigmento sanakaupa. Apgamas – tai sudėtingas organizmo vidaus ir aplinkinio pasaulio bendravimo rezultatas.

Kas į apgamą žiūri tik kaip į kosmetinį niuansą odoje ar kažkokį bauginantį onkologinį naujadarą – giliai klysta. Apie kiekvienos kūno dalies apgamus galima kalbėti ir rašyti valandų valandas. Pati įdomiausia ir labiausiai intriguojanti kūno sritis yra veidas, o dar labiau paslaptingi yra šios vietos apgamai. Labai trumpai prisiliesime prie veido apgamų ir pažiūrėsime ką jie mums papasakos apie šeimnininką. Pradėdami šiuo straipsniu ir tęsdami toliau, pasistengsime „pakeliauti“ po paslaptingus kūno odos vingius ir kauburėlius ir bent truputį suprasti odos, kaip didžiausio ir paslaptingiausio kūno organo, sąsajas su vidaus organais, mityba, paveldimumu ir ligomis.

Bet viskas turi pradžia...

Lietuvos medicinos enciklopedijoje skaitome: **apgamas** – odos vystymosi defektas. Jo kilmė neaiški. Būna įgimtas (kartais paveldimas) ir įgytas. Pigmentinis apgamas atsiranda dėl odoje susikaupusių pigmentų gaminančių ląstelių – melanocitų.

Galima ginčytis. Viena tik neginčijama: apgamų atsiradimas, jų augimas, gausėjimas ir pasikeitimas ar net išnykimas – visa tai labai tiesiai susieta su nervais ir hormonais gaminančių organų veikla bei galvos trauma.

Apgamas dar ilgai bus nesuprastas ir išliks kaip nepakeičiama iš kartos į kartą perduodamo priesako „Nė kiek nagų prie apgamų“ sąlyga.

Apgamas temporalinėje, arba smilkininėje, srityje

Dilbio apgamas

Apgamas ant širdies meridiano

Blauzdos melanoma su regresija

Lietuvoje apgamų era prasidėjo antroje trečiojo kartoje po besaikio dusto (DDT miltelio) naudojimo bumo žemės ūkyje ir buityje. Iki to laiko senelių ir protėvių odoje retkar-

čiais būdavo vienas kitas pigmentinis darinėlis, kuris dažniau atsirasdavo tiems, kurie buvo išvykę į šiltus kraštus, dirbo su radiacines savybes turinčiomis medžiagomis ar

vartojo „beicuotus“ javus mitybai. Sibiro platumose gimusių ar išvydusių pasaulį jau Lietuvoje, tėvams grįžus iš tremties, lietuvių odoje tarsi kodinis ženklas dažniausiai būdavo labai savita pigmentinė dėmė – vadinamasis laumžirgis.

Dar ir dabar, jau ketvirtoje penktoje kartoje galima rasti šį ženklą. Daugelis slepia savo ar tėvų ir senelių buvimą Sibire, bet oda, pasižyminti išskirtiniu išdavikiškumu, neleidžia užtušuoti lemtingo gyvenimo tarpsnio.

Aiškinantis veido apgamų ir kitų organų ryšius būtina šiek tiek suprasti akupunktūros, vienos seniausių medicinos sričių, svarbą mus dominančioje sveikatos išsaugojimo pakopoje.

Daugiau nei prieš penkis tūkstantmečius sukaupę Kinijos medikų praktiniai pastebėjimai akupunktūros srityje, o dabartinių mokslininkų nuosekliai surašyti į sveikatos saugojimo išminties ritinėlius padeda kiek daugiau negu keturiasdešimt metų mūsų šalies žmonėms sumažinti skausmus ir įvairių organų uždegimus, atpalaiduoti raumenis po įtempto darbo ar sportinių varžybų, išvengti ar atitolinti įvairias ligas ir psichikos sutrikimus.

Vėl pasitelkiame Lietuvos medicinos enciklopediją. **Akupunktūra** – tam tikrų (biologiškai aktyvių) kūno paviršiaus taškų dirginimas adatomis, dėl kurio kyla atsakomosios reakcijos gilesniuose organizmo audiniuose, vidaus organuose, smegenyse. Šie taškai gali būti veikiami specialiomis adatomis ar pridedinami šiam tikslui skirtomis cigaretėmis.

Nejučia kyla klausimas: o koks ryšys tarp apgamo ir akupunktūrinių taškų? Atsakymas, padiktuotas daugiau nei per 30 metų sukaupytų praktinių pastebėjimų ir pacientų pasakojimų, tėra vienas: tiesioginis. Kaip kad kiekvienas apgamas atsiranda lyg priešgaisrinis vidaus organo švyturėlis, perspėjantis kūno šeimnininką apie artėjančią „sunerimusio“ organo sutrikimą. Nuo to momento, kai skrandžio, storiojo ar plonojo žarnynų, tulžies pūslės, kasos ar šlapimo pūslės veikloje atsirandantys pakitimai jau nesugeba būti paties organo autonomiškai tvarkomi, – veido odoje, specifinėse vietose, formuojasi pigmentiniai ar odos spalvos iškilimai, sukietėjimai ar įprastos spuogo išvaizdos išaugos. Netrukus į tokį darinį

kelią suranda ir kraujagyslė – ypač tada, kada šis „išsišokėlis“ yra tampomas, spaudomas arba net pridedinamas cigarete ar rūgštimi. Kuo daugiau jis traumuojamas, tuo platesnis ir tankesnis kraujagyslių tinklas išveši po apgamu. Su kraujagysle į apgamą drauge atkeliauja ir jautrių nervų šakelės. Nėra organizme atskirų nervų rezginių ar pavienių pluoštelių, kurie nebūtų susieti su visa kūno nervų sistema. Informacija iš centro kartais būna dar lemtingesnė negu apgamo trauma. Klinikiniai tyrimai ir mokslininkų išvados ne visada įtikina specialistus, praktikos labirintuose smalsiai ieškančius ryšių tarp vidaus organų ir odos sveikatos. Bet negali jie ir paaiškinti, kodėl pašalinus apgamą nuo atitinkamos veido srities... užgyja skrandžio opa arba suregulavus mitybą pradeda mažėti veido apgamai. Klausimų daugiau negu atsakymų.

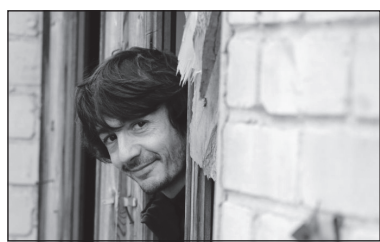
Neseniai nurimo fermentus platinusios firmos reklaminis triukšmas. Paprasti apylinkės gydytojai, klinikų vadovai, profesoriai net įraudę aiškino apie fermentų naudą lietuviui... ir savo kišenei. Nutilo, nes greitai suprato, kad lietuviui dar reikia išimti truputį fermentų. Per tūkstantmečius susiformavusios lietuvių mitybos pasekmė ta, kad jis priprato valgyti cepelinus, rūkytus mėsos gaminius. Jo virškinamojo trakto galimybės tokios, kad palyginus su užsieniečio sugebėjimais virškinti lietuvišką maistą tampa aišku, jog negalima greitai pakeisti to, kas ilgai buvo organizmo norma. Per pirmus nepriklausomybės metus ne vienas iš už Atlanto atvykęs lietuvis sutrumpino savo buvimą šioje Žemėje prisivalgęs cepelinų, bulvinių dešrų ar skilandžių. Pasižiūrėkite į lietuvių veidus. Ar daug rasite, kurių skruostų „nepuoštų“ karpas, apgamai ar kitokios odos išaugos? Pažiūrėkite į senolių nuotraukas. Ar daug matote veidų, kur būtų vos ne nosies dydžio išaugos? Pažiūrėkite į kaimyną, gatvėje sutiktą praeivį ar net šeimos narį. Įvairiausių spalvų ir atspalvių, lygiu ir grublėtu paviršiumi, padengti šašu ar išopėję, naujadarai veši veide. Iškiliausios asmenybės, neįtalpindamos į ekraną protingiausios kūno dalies, net nesusimąsto, kad mažas kaimo berniukas, pamatęs tai ekrane pasako: „Žiūrėk, kokia agaga jam ant nosies.“ O mes to nepastebime.

Nukelta į 7 psl.

Prieš akis – atominė realybė

Ieva Liškevičiūtė,
Evelina Zenkutė

Po Černobylio atominės elektrinės avarijos į Ukrainą darbams buvo išvežta beveik 400 likviduotojų iš Klaipėdos. Apie kraupius jų išgyvenimus spektaklį uostamiestyje pastatęs prancūzų režisierius abejingų nepaliko. „Neįtikėtina, kad provincialioje Klaipėdoje vyksta tokie reiškiniai“, – stebėjosi žiūrovai.

Žanas Vadi. Vytauto Petriko nuotr.

Atėmė žadą

Mėnesio pradžioje į uostamiestį atvykęs režisierius Žanas Sirilas Vadi (Jean-Cyril Vadi) spalio 25 dieną miestiečiams pristatė premjerą ir jau ketvirtadienį išvyko atgal į Prancūziją.

Tai, ką per trumpą laiką jam pavyko nuveikti Klaipėdoje, atima žadą. Kartu su Klaipėdos jaunimo teatro aktorais režisierius per tris nepilnas savaites atkūrė kraupų gyvenimo vaizdą po 1986-aisiais įvykusios Černobylio katastrofos.

Spektaklis „Žvaigždės vardas – Metėlė“ tiesiogiai siejamas su 30-osiomis Černobylio atominės elektrinės avarijos metinėmis ir yra skirtas šiai tragedijai paminėti.

Lietuviškai gerai kalbantis, anksčiau dėstęs Šiauliuose ir

Kaune režisierius Ž. S. Vadi vieną didžiausių praėjusio amžiaus katastrofų prilygino pasauliniam karui. „Černobylio tema man nebuvo žinoma, kol prieš penkiolika metų nepasikalbėjau su vienu lietuviu. Jis man suteikė nemažai naudingos informacijos, pats pradėjau skaityti, žiūrėti dokumentinius filmus. Sunku patikėti, kad Europos šalims buvo taip smarkiai meluojama apie tai, kas iš tikrųjų įvyko. Prancūzijoje surežisavau performansą šia tema, tačiau norėjosi kažko daugiau. Nutariau statyti spektaklį: atvykau spalio 8-ąją ir iškart pradėjome dirbti. Teko suktis žaibiškai“, – apie idėją pasakojo pašnekovas.

Tai, ką jautė černobyliečiai, bent akies krašteliais galėjo patirti ir klaipėdiečiai.

Nė vienas spektaklio dalyvių nesitikėjo, kad netrukus teks palikti patogias Kultūros fabriko salės kėdes ir važiuoti į netoli Kalotės esančias apleistą erdves.

Šokiravo: spektaklis „Žvaigždės vardas – Metėlė“ jo dalyviams tapo tikra staigmena. Klaipėdiečiai buvo nukelti į apmirusio miesto gyvenimą. Eglės Sabaliauskaitės nuotrauka

Priklausomas nuo žiūrovų

Spektaklis dalyviams tapo ir žaidimu, ir teatralizuotu skaudžios katastrofos įprasminimu.

Kūrėjų teigimu, 1986 m. balandžio 26 d. Ukrainoje įvykusi avarija – baisus, vis dar iki galo neatskleistas nusikaltimas, kurio atgarsiai, emocijos, fizinės ir ekonominės pasekmės jaučiamos iki šiol.

Maža to, 2011 m. pasaulį sukrėtė dar viena avarija – šįkart Fukušimoje, Japonijoje. Su grėsminga atominės energetikos plėtra susiduriama ir šiomis dienomis, kai vos už 20 kilometrų nuo Lietuvos sienos, Baltarusijoje, statoma Astravo atominė elektrinė.

Spektaklį stačiusieji neslepia, kad netradicinėmis meninėmis formomis siekė kalbėti apie tai, kaip žmonijai išgyventi ir gyventi po panašaus masto katastrofų.

Premjeroje taip pat dalyvavęs miklusis Ž. S. Vadi su jauduliu stebėjo žmonių reakcijas. Režisieriaus žodžiais, koks

bus spektaklis, labai priklauso nuo pačių žiūrovų – pastarųjų vaidmuo ne ką mažiau svarbus nei aktorių.

Kelionė tarsi į kapines

„Negaliu jums to papasakoti, turite tai pamatyti“, – tokius žodžius, vos prasidėjus spektakliui, ištare aktorės Karolinos Kontenytės įkūnytas personažas.

Prabėgus keliolikai minučių nuo spektaklio pradžios, žmonės buvo paprašyti atsistoti, jie išvesti į lauką, kur laukė du užsakyti autobusai. Ant kiekvieno keleivio sėdynės buvo padėta po sovietinę monetą – kapeiką. Kam ji skirta, paaiškėjo tik vėliau.

„Nežinau kodėl, bet pagalvoju, kad mus paleis kapinėse“, – prisiminė klaipėdietė Lina, kuriai kelionė tapo dideliu netikėtumu.

Autobuse sėdėję žmonės reagavo įvairiai: vieni gyvai aptarinėjo tolimesnius scenarijus, kiti kiek baikščiau žvalgėsi pro langus.

„Lengva šoko terapija. Riedėdama plentų nežinoma kryptimi, pagalvoju, kad ne vienas lietuvis, siųstas likviduoti Černobylio avarijos padarinių, irgi jautė nežinią ir didelį nerimą. Kartais reikia nedidelio nukrypimo nuo scenarijaus, kad pradėtum galvoti“, – emocijų po spektaklio neslėpė Kristina.

Kelionė pasitaikė ne trumpa, tad sušalusiems buvo siūloma išgerti karštos arbatos.

Pasitiko kaukėti vyrai

Atvykus į vietą prieš maždaug šimto spektaklio dalyvių akis išniro apleistas sandėlis. Žmonės pasitiko dujokaukes dėvintys sargai ir virš įėjimo

kabantis užrašas „Sarkofagas“.

Kiek pasimetę ir nedrąsūs, klaipėdiečiai buvo pakviesti į vidų, kur jų laukė Ž. S. Vadi ir Klaipėdos jaunimo teatro sukurtas alternatyvus pasaulis ar unikalus organizmas, sudarytas iš skirtingų erdvių, nedidelių performansų, mizanscenų ir išpūdingų, slogią sovietinę atmosferą atspindinčių dekoracijų.

Nuostabos iškreiptais veidais žmonės skubėjo fotografuoti autentiškas dekoracijas.

„Sveiki atvykę į mūsų muziejaus sarkofagą, kuris tuo pat metu yra šventykla ir rūmai, kapinės ir amfiteatras, pramogų parkas ir sendaikčių krautuvėlė“, – buvo parašyta kiekvienam atvykusiam įteiktame plane.

Jame nubraižytos patalpos, kambariai ir nišos, turinčios savo pavadinimus bei individualią paskirtį.

Nukelta į 8 psl.

Atkelta iš 6 psl.

Bet grįškime prie pradėtos temos. Pavyzdys. Į APGAMO kabinetą ateina studentė. Jau keletą mėnesių vargina skausmas apgame, kuris atsirado prieš trejus metus skruoste. Veido odos valymas, prausimasis dar labiau jį dirgino. Apžiūros metu aiškiai buvo matyti traumotas, su pavieniais plaukais, apgamas ir kad jis traumuojamas ne tik iš išorės, bet neigiamai stimuliuojamas ir vidinių veiksnių. Paklausta, ar nėra problemų dėl skrandžio veiklos, pacientė patvirtino, jog daugiau nei pusmetį vartoja medikamentus nuo skrandžio opaligės ir kad gydytojai net galvoja apie operacinį gydymą. Jungtis aiški: apgamas išdygęs kaip tik

toje vietoje, kur eina skrandžio meridianas. Ji nenorėjo tuo tikėti. Iš susidariusios padėties išgelbėjo netikėtai užėjęs geras pažįstamas bioenergetikas. Nukreipę biologinius spindulius į apgamą, paklausė apie jutimą. Pacientė savimi netikėdama ištare: „Skrandyje šilta.“ Tada jai buvo pasiūlyti du alternatyvūs gydymo būdai: operuoti skrandį ar pašalinti nediduką, bet neklusnų apgamą. Po keletos minučių apmąstymo ji pasirinko apgamo šalinimą.

Po poros savaitžių, kada žaizda sugijo, pacientė atėjo pasirodyti ir atsivedė draugę, kurios veide, nosies akies riboje, „puikavosi“ du apgamai – vienas žemiau, kitas aukščiau. Mūsų gydytos pacientės pasakojimas priminė „akivaiz-

du, bet neįtikėtina“ gyvenimo atsitikimus.

Nauja pacientė taip pat pagaidavo, kad ją „peršviestų“ bioenergetikas. Mes sutarėme, kad ji atvyks kitą kartą, o jos apgamai rodė, jog šios merginos vargai yra ne apgamuose, bet šlapimo pūslės gleivinėje.

Reikia visada atminti, kad net šalinant mažus apgamus, nepriklausomai nuo kūno vietos, būtina nuskausminti. Esant apgamui perikardo, inkstų, kepenų srityse ir ypač sutampant su to organo aktyvacijos taškais, be nuskausminimo atlikta procedūra gali sukelti labai nemalonius, širdies infarktą, inkstų ar kepenų koliką imituojančius skausmus. Po procedūros praėjus kelioms valandoms, žmogų gali netikėtai užklupti stiprus

skausmai, dėl kurių jis gali būti nuvežtas į ligoninę.

Veido apgamai, turintys tamprų ryšį su vidaus organų veiklos sutrikimais, dažniau atsiranda kairėje veido dalyje. Ne visada iš veido galima apgamus pašalinti elektros, lazerio, skalpeilio pagalba. Kosmetiniu požiūriu dideli, veidą darkantys apgamai neretai šalinami šalčiu, per keletą kartų juos „išauginant“. Funkciniu ir kosmetiniu požiūriais gaunamas optimalus randas, o neretai, esant negiliam, be plaukų, bet plačiam randui, oda po kurio laiko atstato savo išvaizdą.

Kitame laikraščio numeryje pakalbėsime konkrečiai apie tipines apgamų vietas veido odoje, o taip pat apie kitokią apgamų kilmės nuo-

monę. Teks prisiminti tėvų ir senelių ligas, kad ir kokios jos skaudžios būtų. Tik pirmųjų simptomų, perduotų per odą, žinojimas leis anksti, dar ligai neišsigalėjus, ją įveikti ar atitolinti jos užmačias.

Per trisdešimt praktikos metų, praleistų tiesiogiai dirbant su apgamais ir tyrinėjant jų ryšį su vidaus organų veikla, galiu – kaip dabar įprasta sakyti, „medicinos praktikos patikrinta“ – patvirtinti, jog pašalinus apgamą nuo dažniausiai gimineje paplitusio apgamo vietos iki 12 metų amžiaus, mes panaikiname genetinį polinkį turėti to organo nepakankamumą.

Save stebėti sveika, o atminti giminės ligas ir odoje vykstančius pokyčius yra labai svarbu.

Prieš akis – atominė realybė

Atkelta iš 7 psl.

„Neišgėręs nesuprasi“

Spektaklio dalyviai be jokio scenarijaus galėjo apžiūrėti kiekvieną kampelį, tapti savotiško pasiūlyto žaidimo dalimi ar nedidelių teatralizuotų pasirodymų stebėtojais.

Laiškų erdvėje kiekvienam dalyviui aktorė padeda surasti asmeniškai skirtą atviruką, perskaito jame parašytus žodžius ir įteikia atminimui. Anot kūrėjų, visų sukrečiančių laiškų tekstai yra autentiški, parašyti pačių černobyliciečių savo draugams ir artimiesiems.

Į erdvę, pavadintą „Didžioji paslaptis“, nepateksi tol, kol neužsiversi degtinės stikliuko. Nes, anot situaciją kontroliuojančio aktoriaus, to, kas parašyta nišos gale kabančiuose lapuose, neišgėręs nesuprasi.

Likviduotojų mauzoliejus skirtas tylai ir atminimui. Čia kabo žuvusiųjų Černobylyje ir avarijos likviduotojų iš Klaipėdos nuotraukos, dega žvakutės, o ant patalpos durų užrašyta: „Žinote, sarkofagas gyvena savo atskirą gyvenimą. Ten pro plyšius vis skraido paukščiai.“

Užsukusieji į Stalkerio ložę gali tapti postatominės „romantikos“, kurią kuria degtinę geriantis ir užkandžiaujantis vyras, liudininkais.

Šalia jo ramiai žaidžia du vaikai – taip pat aktoriai, nė netuokiantys, kas įvyko.

Barščiai ir viktorina

„Sarkofagą“ sudaro 10 erd-

vių. Apžiūrėjęs jas visas, patenki į paskutinę, 11-ąją – aktų salę.

Čia įkurtoje scenoje aktoriai pateikia su Černobyliu susijusią informaciją, skaitomos klaipėdiečių, išvežtų likviduoti avarijos padarinių, pavardės.

Norintieji gali prisėsti prie ilgo bendro stalo ir pasivaišinti vietoje verdamais ukrainietiškais barščiais ar suvalgyti obuolį.

Spektaklio dalyviai sulaukia ir viktorinos. Teisingai atsakiusieji į klausimus gauna prizų – sovietinių relikvų ar net kelionę į Černobylį.

Įpynė Alos Pugačiovos istoriją

Aktų salėje nuskamba mažos mergaitės, ryšinės milžiniškus kaspinus, atliekama „Te visad šviečia saulė“, vėliau aktorės sudainuoja vieną žymiausių rusiškų romansų „Akys juodosios“ ir Pugačiovos „Milijoną rožių raudonų“.

Primadonos daina – neatsitiktinis kūrybinės komandos pasirinkimas. Kai kažkas iš sovietinės vadovybės atstovų, nuvykusių į Černobylio atominę elektrinę supusią 30 kilometrų spinduliu apsaugos zoną, likviduotojų paklausė, ko jiems reikia labiausiai, šie atsakė: apelsinų ir Alos Pugačiovos.

Atlikėja neatsisakė surengti „zonoje“ koncerto, į kurį suplūdo didelė minia. O veikiausiai to padaryti ir negalėjo. Teigiama, kad likviduotojų pageidavimą dainininkei asmeniškai perdavė vienas aukštas sovietų valdžios pareigūnas.

Aktorė atlieka Alos Pugačiovos dainą „Milijonas rožių raudonų“

Pasirinko Klaipėdą

Maždaug prieš dvidešimt metų pirmą kartą į Lietuvą atvažiavęs Ž. S. Vadi svečios šalies visiškai nepažinojo. Kaip pats juokdamasis sakė, neturėjo telefono ir net tikslaus plano, kur apsistos. „Buvau tikras keliautojas. Visur, net į parduotuvę, ėjau su žodynu rankose. Taip ir pramokau lietuvių kalbos – tiesiog gatvėje. Neturėjau kito pasirinkimo“, – šypstelėjo režisierius.

Vėliau jis Šiauliuose dėstė prancūzų kalbą, o Kaune pastatė spektaklį. Pirmą kartą Klaipėdoje kūrėjas apsilankė šių metų balandį, vykstant festivaliui „Jauno teatro dienos“.

Spalį jis sugrįžo nutaręs čia įgyvendinti galvoje jau daug laiko kirbėjusį projektą, susijusį su Černobylio avarija. „Šis projektas – katastrofų muziejus iš ateities. Visai kaip Andrejaus Tarkovskio „Stalkeryje“ ištarta

frazė apie tai, kad pasaulio pabaiga jau yra įvykusi. Šia mintimi mes ir remiamės viso spektaklio, kuris kaskart bus vis kitoks, metu“, – aiškino režisierius.

Iššūkis – rasti vietą

Statant spektaklį aktoriams reikėjo susipažinti su visa egzistuojančia medžiaga apie Černobylio katastrofą, kruopščiai išnagrinėti literatūrą.

Taip pat buvo intensyviai ieškoma tinkamos vietos spektakliui, apžiūrėti visi šalia Klaipėdos esantys apgriuvę pastatai. Daugelis jų pasirodė netinkami, nes yra avarinės būklės.

„Spektaklis labai interaktyvus, todėl pagrindinės repetacijos vyksta būtent dabar, kai pradame jį rodyti. Darbas dar bus koreguojamas, nes pirmą kartą jį pristatius išryškėjo problemos. Čia esti labai daug improvizacijos, todėl džiugu, kad

režisierius mums suteikė visą laisvę“, – pasakojo Klaipėdos jaunimo teatro aktorius Donatas Želvys.

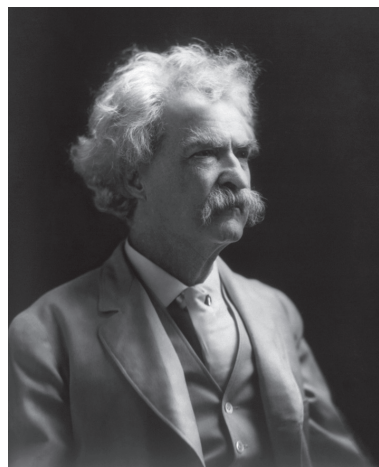
Faktai apie Černobylį, kuriuos sužinojo, nustebino net ir pačius spektaklio kūrėjus.

Buvo bendraujama su likviduotojais iš Lietuvos, gyvi jų pasakojimai labai praturtino spektaklio turinį. Taip pat panaudota archyvinė medžiaga, motyvai iš Svetlanos Aleksijevič dokumentinio epo „Černobylio malda“. Knygoje rašoma, kad skaičiai vis dar įslaptinti, nes yra labai baisūs. Teigiama, kad Sovietų Sąjunga į katastrofos vietą pasiuntė 800 000 būtinios tarnybos kareivių ir pašauktų tarnybon likviduotojų, kurių amžiaus vidurkis buvo 33 metai.

„Černobyliciams nebuvo sakoma tiesa, meluota, kad radiacija nėra pavojinga, o mokslininkai tik išsigalvoja. Baisiausia, kad elektrinės vis dar statomos, nors yra uždelsto veikimo bombos“, – apmaudavo aktorius D. Želvys. Jam antrino ir režisierius. „Tūkstančiai žmonių buvo vežami į katastrofos vietą kaip likviduotojai, daugybė jų mirė ar tapo neįgalūs. Tačiau įteigau ne jie, galbūt dabar mūsų čia nebūtų, o Europa nė neegzistuos. Tai yra mūsų apleistas rojus, niekas apie jį per daug nekalba, o iškreipta tiesa ir melas toliau sklinda. Mes akcentuojame ne baisius padarinius, o patį procesą, norime, kad žiūrovai tai pajautų“, – įsijautęs kalbėjo Ž. S. Vadi.

Režisieriaus Lietuvoje jau nebėra, tačiau spektaklis toliau bus rodomas. Lapkritį žiūrovai jį galės išvysti Klaipėdoje, o vėliau ir kituose miestuose.

Šmaikštusis Markas Tvenas

Markas Tvenas. 1909.

1835 lapkričio 30 Floridoje pasaulį išvydo amerikiečių rašytojas, vadinamojo amerikietiškojo realizmo atstovas Markas Tvenas (tikr. Samiuelis Langhorns Klemensas). Gimė

neišnešiotas ir iki ketverių metų sirgo taip dažnai, kad kone visą laiką praleisdavo lovoje. Paauglystėje, 1848 metais, dirbo raidžių rinkėju spaustuvėje, nuo 1857 tarnavo vairininku garlaivyje „Pensilvanija“, plaukiojusiame Misisipe, kurį laiką dirbo aukso ieškotoju, vėliau – žurnalistu ir leidėju. Beje, jo literatūrinis pseudonimas Mark Twain reiškia „sieksnio žymė“, t. y. atžyma, rodanti minimalų dviejų sieksnių gylių, tinkamą upinei laivybai. 1864 iš Virdžinijos miesto Nevadoje persikėlė į San Franciską, kur rašė keeliems laikraščiams. 1865 jo humoristinis apsakymas „Garsioji varlė šoklė iš Kalaveraso“ pripažintas geriausiu iki tol pasirodžiusiu humoristinės literatūros kūriniu.

Tvenas mėgo technines naujoves: vienas pirmųjų instaliavo namuose telefoninį įrenginį, buvo vienas pirmųjų rašytojų, naudojęs rašomąją mašinėlę. „Gyvenimas prie Misisipės“ – laikomas pirmuoju romanu, kuris visas atspausdintas rašomąja mašinėle.

Likus metams iki mirties, Tvenas pareiškė: „Aš atėjau į šį pasaulį kartu su Halio kometa, su ja kartu ir išeisiu.“ Rašytojas mirė 1910 balandžio 21, beje, keliomis dienomis anksčiau iš akių išnyko ir Halio kometa.

- Tiesą reikia pateikti taip, kaip paduodamas paltas, o ne sviesti į veidą tarsi šlapia rankšluostį.
- Pradžioje Dievas sutvėrė vyrą. Po to sutvėrė moterį. Dar po to Dievui pagailo vyro ir jis davė šiam tabokos.
- Bent kartą gyvenime sėkmė pasibeldžia į kiekvieno žmo-

gaus duris, bet žmogus neretai tuo metu sėdi artimiausioje alinėje ir negirdi jos beldimo.

- Bankininkas – tai žmogus, kuris paskolins jums skėtį saulėtu oru ir atims tą pačią akimirką, kai ims lyti.
- Tik prezidentai, vedamųjų straipsnių autoriai ir žmonės, kenčiantys nuo soliterio, turi teisę vartoti įvardį „mes“.
- Venkite tų, kurie stengiasi pakirsti jūsų pasitikėjimą savimi. Ir atvirkščiai – didis žmogus sukelia jausmą, kad ir jūs galite tapti didūs.
- Senatorius – tai žmogus, priminėjantis įstatymus tais laiko tarpais, kada neatlieka bausmės.
- Reikia daugiau nei trijų savaitžių, kad paruoštum gerą praskalbą eksromptu.
- Kartą būdamas Anglijoje Tvenas nuvyko netoli Londono pasižiūrėti arklių lenktynių. Grįždamas į stotį, jis sutiko sa-

vo draugą. Tas neturėjo pinigų traukiniui ir paprašė rašytojo nupirkti jam bilietą iki Londono. „Atleisk, mano drauge, man neužteks pinigų dviem bilietams, – apgailėstaudamas tarė Tvenas. – Bet nieko baisaus. Palauk manęs čia. Aš nusipirksiu bilietą, o tu galėsi važiuoti įsitaish už mano sėdynės. Niekas tavęs nepastebės.“ Žinoma, kasoje buvo nupirkti du bilietai, bet Tvenas apie tai savo draugui neprisitarė. Traukinyje jie rado tuščią kupė, ir draugas įsitaish už sėdynės taip, kad niekas jo nepastebėtų. Traukinys netrukus pajudėjo, ir į kupė įėjo konduktorius. Tvenas padavė šiam bilietus. Konduktorius apsidairė ir paklausė, kieno yra antras bilietas. „A, tai mano draugo bilietas, – atsakė rašytojas. – Jis įsitaish už mano sėdynės. Matote, jam ne viskas gerai su galva – jis tiesiog taip mėgsta keliauti.“

Černobylietis

Redaktorius – Kęstutis KAZLAUSKAS

Redakcijos adresas: Gegužės g. 5, Prienai, LT-59127

Telefonas +370 670 14033, tel./faksas: +370 684 94470

El.paštas – chernobyl.prienai@gmail.com

Rankraščiai nerecenzuojami ir negražinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su laiškų autorių nuomone.

SL 181 / ISSN 1648-9128
Rinko ir maketavo
Vlį „Nemuno šilas“.
Spausdino UAB „Ignalinos
spaustuvė“, Laisvės g. 71,
LT-30122, Ignalina
Tiražas 500 egz.